

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare vid Region Uppsala folkhögskola har den 15 oktober 2024 skickat en anmälan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR) angående folkhögskolans beslut och hantering av avskiljning.

Anmälares redogörelse

Anmälares har överklagat skolans beslut om avskiljande som skett efter att hen av vittnen pekats ut som en av två deltagare som sålde narkotika på skolan. Anmälares menar att hen är oskyldig till det hen anklagas för. Hen anser därför att beslutet är felaktigt samt att det inte har fattats i enlighet med skolans studeranderättsliga regelverk.

Anmälares uppger att hen blev informerad om avskiljandet vid ett möte utan någon föregående varning. Beslutet fattades utan att anmälares kallades till något samtal, och utan att några konkreta bevis eller tydliga anklagelser presenterades för hen. Anmälares ifrågasätter därför grunden för beslutet och menar att hen inte har fått möjlighet att försvara sig eller lämna sin syn på de händelser som legat till grund för avstängningen. Anmälares anser att skolans personal inte har följt gällande rutiner och att beslutet fattats på vaga eller ofullständiga grunder.

Slutligen framhåller anmälares att beslutet om avskiljande har haft allvarliga konsekvenser för hen, både akademiskt och personligt, och att hen därför begär att FSR granskar folkhögskolans hantering av ärendet och omprövar beslutet.

Folkhögskolans redogörelse

Folkhögskolan uppger att det redan inledningsvis vid läsårsstarten 2023/24 uppstod misstankar om droghantering på Region Uppsala folkhögskola, i Uppsala. Skolledningen kontaktade polisen som besökte skolan kvällstid med narkotikahundar, men inga droger hittades i skolans lokaler.

Tidigt på hösten 2024 fick skolledningen av varandra oberoende tillförlitliga källor information om att det pågick drogförsäljning på folkhögskolan, både på skolan under skoltid och utanför skolan efter skoltid. Rektor kontaktade då polisen och uppger att det tillsattes en utredning kopplad till två deltagare på Region Uppsala folkhögskola som på sannolika skäl är misstänkta att ha försålt narkotikaklassade preparat under sin studietid på Region Uppsala folkhögskola. Förvaltningsdirektör och styrelseordförande informerades av rektor och ordförande meddelade styrelsen.

Den 30 september blev de två utpekade deltagarna avskilda från fortsatta studier på Region Uppsala folkhögskola med omedelbar verkan. Skäl till beslut är enligt skolan att deltagarna på sannolika skäl är misstänkta att ha försålt narkotikaklassade preparat under sin studietid på Region Uppsala folkhögskola. Deltagarna har med sitt beteende därmed brutit mot de villkor som gäller för studier på Region Uppsala folkhögskola, villkor som deltagarna tagit del av och skriftligt accepterat vid läsårsstart.

Beslutet om avskiljning från studier fattades av rektor enligt delegation och meddelades deltagarna både muntligt och skriftligt i närvaro av kurator samt rektor. Deltagarna fick i samband med beslutet om avskiljning muntlig och skriftlig information om möjligheten till överprövning av beslut gällande avskiljning från studier på Region Uppsala folkhögskola.

Båda deltagarna vände sig till styrelsens ordförande med skriftlig begäran om överprövning av beslut gällande avskiljning från studier på Region Uppsala folkhögskola. Vid ett extrainsatt styrelsemöte 10 oktober fastställde en enig styrelse det av rektor fattade beslutet om avskiljning från fortsatta studier på Region Uppsala folkhögskola.

Anmälarens synpunkter på skolans underlag

Anmälaren påpekar att delar av det händelseförlopp som skolan redogör för är helt okänt för hen, och upprepar att hen aldrig fick möjlighet att redogöra för skolledning eller styrelse sin syn på ärendet. Enligt anmälaren har hen i hanteringen av avskiljandeärendet blivit negativt behandlad av skolan både på grund av sin könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Anmälaran upplever också att hen blivit orättvist behandlad, då hen känner till att andra deltagare fått möjlighet att ge sin version av händelserna innan beslut om avskiljning fattats. Enligt anmälaran har andra deltagare som använt droger testat positivt och ändå fått gå kvar på skolan.

Folkhögskolans studeranderätt

I Region Uppsala folkhögskolas riktlinjer för studeranderättslig standard finns skolans Alkohol- och drogpolicy. Där framkommer att alkohol och droger är förbjudet på skolans områden och i alla dess lokaler, alla tider på dygnet. I detta fall handlar det om försäljning av droger på skolans område, vilket det studeranderättsliga dokumentet inte omfattar.

Vid misstanke om användning av alkohol ska deltagaren kallas till samtal. Vid misstanke om förekomst eller användning av droger ska deltagaren genomföra ett drogtest. Om provet är positivt kan deltagaren omgående avskiljas från sin studieplats. Det framgår också att rektor har rätt att avskilja deltagare som bryter mot policyn.

I ett påskrivet avtal mellan skolan och deltagaren framgår att anmälaran blivit informerad om de regler som gäller kring drogpolicyn.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Region Uppsala folkhögskolas studeranderätt. Därutöver kommer FSR att lämna övriga synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar. FSR kan däremot inte bedöma om andra deltagare har behandlats annorlunda än anmälaran.

Hantering av ärendet

Brott mot drogpolicyn kan enligt skolans studeranderätt leda till avskiljande. I detta fall handlar det om misstanke om försäljning av droger. Har försäljning förekommit är det visserligen ett brott mot både skolans och samhällets regelverk, men av det som har framkommit i ärendet kan FSR inte se att det fanns några fysiska bevis mot anmälaran när beslutet om avskiljande fattades.

En polisutredning pågår enligt skolan, utifrån att flera oberoende vittnen berättat om drogförsäljningen och vilka deltagare som står bakom den. Misstankegraden sannolika skäl är en hög misstankegrad, men det kan

t.ex. handla om att det finns ett vittne till brottet. För att brott ska styrkas behövs ofta ytterligare bevisning. En person som är på sannolika skäl misstänkt för ett brott kan bli häktad, anmälaren var inte häktad när beslutet om avskiljande fattades. Enligt de uppgifter FSR har fått polisen ingen narkotika när de var på skolan med narkotikahundar efter att skolan hade kontaktat polisen om den information som hade lämnats angående narkotikaförsäljning. Det bör noteras att anmälaren ifrågasätter de vittnesmål som har lämnats.

Enligt uppgift från anmälaren har hen kontaktat polisen och då fått information om att det inte finns någon misstanke mot anmälaren och att hen inte förekommer i någon pågående utredning.

En grundläggande princip i ett rättssamhälle är den om oskuldspresumtion, eller med andra ord att en person ska anses oskyldig till dess motsatsen har bevisats. En princip som till exempel uttrycks i artikel 11 av FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna. I frånvaro av bevis, eller där de bevis som åberopas ifrågasätts av den som ska ha brutit mot skolans regler, hade skolan kunnat välja att istället besluta att stänga av anmälaren i väntan på resultatet från polisutredningen.

För att säkerställa rättssäkerheten och att det inte uppstår rättsförlust anser FSR att den deltagare som anklagas för att ha brutit mot en skolas regler ska ges möjlighet att bemöta anklagelserna både i samband med avskiljning och vid ett eventuellt överklagande av beslutet till styrelsen. Styrelsen ska göra en egen oberoende bedömning av ärendet och kan då inte endast luta sig mot folkhögskolans redogörelse.

FSR vill påminna om att det i de fall deltagaren nämner en upplevelse av diskriminering är viktigt att skolan även hanterar detta med utgångspunkt i utbildningsanordnarens ansvar enligt diskrimineringslagen och de riktlinjer för detta som finns vid skolan.

Folkhögskolans studeranderättsliga ordning

Precis som många andra folkhögskolor baseras Region Uppsala folkhögskolas studeranderättsliga dokument på den checklista som finns på Folkbildningsrådets hemsida. Enligt FSR bör denna inte användas som information gentemot deltagarna utan just som en checklista. Den studeranderättsliga informationen bör främst vara lätt att hitta om och när den behövs, i samband med ansökan, i start av terminen och under

terminernas gång. Inte bakas ihop i ett enda långt dokument som kan vara svårt att orientera sig i.

Rekommendationer

Utifrån den inkomna informationen rekommenderar Folkhögskolornas studeranderättsliga råd Region Uppsala folkhögskola att:

- Överväga vid vilka tillfällen och för vilken typ av ärenden det är lämpligt att först stänga av en deltagare innan ett beslut om avskiljande fattas.
- Alltid använda avstängning istället för avskiljande innan en utredning av omständigheterna i det enskilda fallet har fastställt att deltagaren har brutit mot skolans regler på ett sätt som motiverar avskiljande.
- Arbeta med rutinerna för disciplinärenden så att rättssäkerhet upprätthålls.
- Bearbeta den studeranderättsliga informationen, gärna tillsammans med deltagarna för att göra de olika områdena tillgängliga när de behövs.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Ylva Bryngelsson (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Tor Rotmark (studeranderepresentant). Föredragande har varit Ingela Johansson (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Ingela Johansson